

ESTIMAT AMIC PERE

Pasqual Mel·lai

És amb orgull i gratitud que aprofit l'ocasió d'aquest homenatge pels tous 80 anys, per escriure aquestes poques paraules en forma epistolar, que més bé exprimeix los sentiments que jo sent per a tu.

Són passats ja quaranta anys de quan mos sem coneguts a casa de parents. Record que m'havia impressionat immediatament l'entusiasme que tenives per la nostra ciutat, l'amor que demostraves per la gent algueresa, com si tu mateix fossis u de nosaltros. Ja en aquella època era gran en tu el desig de contribuir concretament a la nostra ciutat, de la qual t'eres enamorat als 12 anys, llegint lo llibre d'Eduard Toda i Güell *L'Alguer. Un poble català d'Itàlia*. Efectivament, és a causa d'aquell llibre que t'era nat a dins lo desig de conèixer aquest rocó de la nostra Sardenya, que era símil a la tua terra nativa.

Sés arribat en aquí per la primera volta al 1956 i després d'un sol any havies publicat ja *Invitació a l'Alguer actual*. Però aquest era solament lo primer pas d'un llong camí de col·laboració fraterna, que ha tengut lo moment més emocionant al 1960, quan hi és estat lo Retrobament entre els catalans de ponent i els germans de llengua que vivim en aquí.

Has organitzat aquest viatge amb ton pare. És estada una ocasió especial, no se tractava de turisme o d'una mera excursió; era, sense altres paraules, purament sentiment, eren fortes emocions —d'aquelles que se poden sentir rarament—, era el moment en què la mare retroba el fill després de massa temps de llunyania i de silenci.

Los algueresos en aquella època no teniven consciència cultural de l'origen de la pròpia particularitat lingüística i cultural, i és possible que ni manco comprenguessin, en aquell moment, lo significat d'aquella gran festa. Havien vist desembarcar un vol de gent que parlaven la mateixa llengua d'ellos i se'n demanaven, sorpresos, lo perquè; però ràpidament, gràcies a tu, han comprès d'ésser fills d'una única terra, han pres consciència que totes aquelles persones eren los germans de la banda de ponent. Han trobat, en altres paraules, la pròpia identitat quan no sabiven que ne teniven una.

Després d'aquell moment, l'Alguer és estada per vosaltros la Barceloneta, un tros de la vostra pàtria era estat retrobat i aquell abraç espiritual avui és més fort que mai.

En los tous llongs i numerosos viatges a l'Alguer, has recollit totes les notícies que te poguessin servir per a reconstruir la història i la identitat de la nostra gent, i has obtingut reconeixements en Catalunya. Però, sobretot, les tues visites en aquí t'han procurat numeroses amicities. Vull esmentar, entre les persones que t'has fet amigues, Rafael Catardi, Pasqual Scanu, Rafael Sari, Pasqual Nonis, Antoni Simon Mossa, Francesc Manunta i, per acabar, lo nostro amic comú Joan Ibba, del qual sigarà publicada d'aquí a poc la *Bibliografia algueresa*, on hi constarà el centenar d'obres, entre llibres i articles, que tu has escrit tractant de la nostra Alguer.

Pere Català Roca a l'Alguer l'any 1956, rodejat de minyons, com diuen els algueresos. ARXIU PERE CATALÀ I ROCA

A part de les amicitïes importants, la cosa que més m'ha colpit en tu és lo fet que sés entrat "a casa nostra" en puntes de peu, ple de respecte i devoció per aquesta petita ciutat, que no ha bistentat gaire a t'estimar com si de sempre fossis estat en aquí. Has conquistat, amb la simplicitat, una gent que ara te deu molt, però de la qual tu mateix saps de tendre no solament lo màxim respecte sinó també —i sobretot— l'afecte.

És estada realment la gent algueresa que t'ha volgut conferir la ciutadania honorària de l'Alguer. Ja saps bé que no s'és tractat d'una decisió política, sinó del fruit de l'amor de persones senzilles que, amb una petició popular, t'han volgut reconèixer oficialment com a germà.

No obstant això, lo passar dels anys, los sentiments d'aquestes persones no són canviats, al contrari, amb el temps se són reforçats, per tu i per ta muller Maria Carme, dona de sensibilitat no comuna que de sempre t'acompanya donant-te el coratge d'afrontar també els moments més difícils.

Ningú no pot oblidar que has portat lo nom nostre en lo món, tu que entre els catalans sés lo més gran coneixedor de les tradicions i de la cultura alguereses. L'arxiu tou és entre els més complets i és estat fonamental per a la reconstrucció de la nostra història cultural dels últims 150 anys.

En efecte, durant les tues visites en aquí i en la tua constant activitat de recerca, a més de les notícies històriques que has estudiat, has custoït en lo cor tou les mateixes emocions del Retrobament, per fer-les reviure cada volta que arriba el moment de partir d'aquest tros de terra que ames tant. La partença, per a tu, és un moment de dolor i no rarament, a la tua cara, se veuen eixir llàgrimes de profunda commoció.

Restes per a mi una persona especial i és possible que no foren suficients mil pàgines per exprimir bé el que jo sent, però ara puc diure solament una última cosa: Gràcies, amic i germà de Catalunya!

Fotografia feta per Pere Català i Roca cap a l'any 1968. MUSEU DE VALLS / DONACIÓ DE PERE CATALÀ I ROCA